№. 251. w Sobotę dn. 26. Października 1850.

GAZETA W. XIĘSTWA POZNAŃSKIEGO.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornéj W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamieński.

Telegraficzne wiadomości.

Frankfurt n. M. dnia 23, Paźdz. — Wojska bawarskie zbliżają się do granicy Hessyi elektoralnéj. Dowódzca, książe Thurn i Taxis przybył do naszego miasta.

Ateny, 15. Paźdz. — W Misolundze został jednogłośnie obrany deputowanym Maurokordato. W Atenach zapewne wybór padnie na Metaxa.

Konstantynopol, 10. Październ. — Sir Stratford Caning wyjechał z swoją rodziną. Flota turecka wpłynęła do Bosforu w dniu 3. b. m.

Z Aten nadeszły depesze do posła rossyjskiego Titowa.

Paryż, d. 22. Października, wieczorem o godzinie 8. — Na bankiecie wyprawionym z powodu poświęcenia kolei żelaznéj w Nevers, miał Dupin mowę, w któréj ganił odprawiane przeglądy wojskowe przez prezydenta. Według pogłoski, jenerał Schramm ma nastąpić po ministrze wojny Hautpoul. — Guizot i Montalivet starają się o wybór na reprezentantów w depart. Cher. — Podczas zagajenia zgr. narodowego przedłoży ministerstwo kilka praw. — Spodziewają się, że Monitor umieści pomyślny stan dochodów.

Kopenhaga, d. 21. Października. — Na początku przyszłego miesiąca komisarz w księstwie Lauenburg odbierze przysięgę na wierność dla króla i księcia od wojska i urzędników.

Berlin, 24. Paźdz. — Naj. Pan raczył komendantowi Kiestrzyna, jenerał majorowi Korwinowi Wierzbickiemu nadać gwiazdę do orderu orła czerwonego drugiéj klassy z liściem dębowém; ces. rossyjskiemu majorowi i adjutantowi skrzydłowemu, księciu Michałowi Łabanowi Rostowskiemu order St. Jana; — tudzież pobórcy Klinnertowi w Friedebergu powszechną oznakę honorową.

Berlin, d. 23. Października. — Piszą do jednego dziennika berlinskiego z Wiednia pod d. 20. b. m. co następuje: onegdaj nadeszły tu nowe depesze z Berlina do p. Bernsdorfa, jako odpowiedź na notę z Bregenz, zawierającą odpowiedź na notę podobną p. Radowitza. Pruski gabinet przywięzuje wielką wagę do swego prawa, mieszania się w sprawę heską. Książe Schwarzenberg pozwala na to, jeżeli Prusy przystąpią do bundestagu. P. Radowitz nie bardzo opiera się téj myśli, i stawa na drodze, która prowadzi do porozumienia się pomiędzy ściślejszym i obszerniejszym związkiem niemieckim. Sądzą, że król bawarski bierze na siebie pośrednictwo, aby Prussy z Austryą całkiem pogodzić w swarach o różne zdania polityczne.

Francya.

Paryż, 20. Paźdz. — Ludw. Napoleon napisał list do króla Leopolda, w którym swój smutek wyraża z powodu śmierci jego żony.

Minister oświecenia wydał do wszystkich rektorów rosporządzenie. ażeby ściśle dochodzili, czyli składający egzamina na bakulaureat posiadają gruntowne wiadomości. W ostatnich bowiem czasach tyle wkradło się nadużyć po zakładach naukowych, iż zgłaszali się na egzamina młodzieńcy wyuczeni po zakładach prywatnych, które tylko za cel sobie położyły, przysposobienie młodzieży do pewnych odpowiedzi, na zapytania zwykłe podczas egzaminów, nie troszcząc się bynajmniéj o gruntowne wiadomości.

Wciąż utrzymuje się pogłoska, że trzech ministrów wystąpi z gabinetu przed zagajeniem posiedzeń zgromadzenia narodowego.

Bonapartyści straszą znów okropnemi sprzysiężeniami cały świat handlowy. Patrie mówi w ogólnikach o wielkim spisku komunistycznym, o którym doniosla jéj pewna europejska kancelaria. Spisek ten ma się rościągać po całéj Europie i dąży do wymordowania wszystkich monarchów i nieprzyjaciół komunistów, a w szczególności Bonapartystów, a za godło przyjął: bez litości, bez miłosierdzia! Jeden z niemieckich przywódzców tego spisku miał powiedzieć: nie będziemy przebaczać nikomu na polu boju, a nawet najdroższych naszych przyjaciół wygubimy, jeżeli nie zechcą bezwarunkowymi zostać komunistami. Union tym baśniom niewierzy i powiada ironicznie: dobrze się stało, iż odkryto ten spisek, rząd tym łatwiéj przeciw niemu się przysposobi, byle tylko panowała zgoda pomiędzy obrońcami społeczności. Rząd zawsze trzymać będzie nieprzyjaciół społeczności na wodzy, byle siebie umiał utrzymać na wędzidle.

Na wszystkich kolejach żelaznych będą teraz ustawieni komissarze policyi, w celu śledżenia publiczności pod względem politycznym. Ci komissarze niemają nic wspólnego z komissarzami tajnemi, których urządził sobie minister robót publicznych. Nowi dozorcy zawiśli od ministra spraw wewnętrznych, który ma pod sobą ogólną policyą bezpieczeństwa.

Artykuł Constitutionnela pod tytułem: jenerał Changarnier podpisany przez Verona, mieści pomiędzy innemi, co następuje: jenerał Changarnier nie może mieć sobie równego w armii, ale liczy w niéj współzawodników, którzy mu zaprzeczają sławy, jego zasługi poniżają. Przypominamy sobie co się stało z nazwiskiem jener. Cavaignaka w urnie wyborczéj, nawet po krwawych dniach Czerwca. O przyczynach nieporozumienia pomiędzy Changarnierem a d'Hautpoulem dowiadujemy się, że są nie małe. Kiedy Changarnier ma na oku niebezpieczeństwa dniowe i stara się o ich owładnięcie, tymczasem całą umiejętność w wojsku chciał d'Hautpoul zmienić. Nie są to dwaj mężowie, ale dwa systemata, które naprzeciw sobie występują. Prezydent musi wybierać pomiędzy obuma. Ufając stale naszym przeczuciom, nie wahamy się ani na chwilę obeznać, kraj z naszém położeniem na przyszłość Jeżeli są mężowie, około których obracają się wypadki, to Changarnier jest całkiem takim mężem, który potrafi się oprzeć zewnętrznemu nawałowi, który w postępowaniu kieruje się własném sumieniem, który wytrwa na drodze honoru i obowiązku. Według naszego zdania istnie nawet braterski związek w sercu i charakterze pomiędzy prezydentem i wybranym przez niego naczelnym wodzem. Obadwaj odznaczają się zaszczytną spokojnością i odwagą, które nie są wypływem ambicyi, ale miłości do ojczyzny i wzdychania za sławą. Dosyć na tych dowodach, że Changarniera zamiary płyną z najczystszego źródła patryotyzmu. Co się tyczy pewności w wykonaniu, to jenerał dosyć dał dowodów. Gdyby Paryż miał dożyć znów dni wielkich, czego broń Boże, wówczas nie należałby ani do zbyt skwapliwych, ani do zbyt opieszałych, ani do obojętnych. Jenerał Changarnier zawsze w sam czas nadejdzie, ku zbawieniu społeczności. Wszakże jenerał Changarnier otrzymał dowództwo od Ludwika Napoleona Bonapartego. Jego honor jest nam rękojmią jego postępowania. Prezydent rzpltéj i Changarnier, są w uczuciach i niebezpieczeństwie solidarnymi. Nie wahamy się przeto oświadczyć, że jenerał Changarnier, który już nie raz wyświadczył przysługi, popierać będzie silnie prezydenta rzeczypospolitéj w ocaleniu Francyi, społeczności i całéj cywilizacyi.

Debaty zapowiadają wyjście w tym roku dwóch dzieł Guizota: 1) Monk, upadek rzeczypospolitéj i przywrócenie monarchii w Anglii r. 1660. i Wasyngton, zaprowadzenie rzeczypospolitéj północnoamerykańskiéj.

Artykuł Constitutionnela o jenerale Changarnierze jest nowym ustępem w dziennéj kronice. Elizejski pałac nie jest zadowolony zagadkowém milczeniem jenerała, neutralném zachowaniem się w obec stronnictw, dla tego stara się z ubocza skłonić go do oświadczenia za przedłużeniem prezydentury, w nadziei, że przykład jenerała pociągnie znaczną część publiczności i zgromadzenia narodowego. Elizeum oświadcza przez usta Verona, jenerałowi Changarnierowi, że znać się chce do wszystkich ofiar, a nawet do oddalenia jenerała d'Hautpoula, byle on z swéj strony popierał elizejskie zamiary. Nie jest atoli pewném elizeum, czy to uczyni jenerał, dla tego przypomina mu, że byłoby splamieniem honoru, gdyby nie szedł drogą wspólną z prezydentem. Tak powszechnie tłumaczą artykuł Verona, który niedosyć subtelnie ukrył niedowierzania elizejskiego pałacu Changarnierowi. Jenerał zimno przyjął te podkadzania jemu i milczy. Veron chybił więc, jeżeli chciał go zmusić do jakowego oświadczenia. Z tego powodu też zagorzali bonapartyści ganią artykuł Constitutionnela, mówiąc, że niedobitnie skreślił zapytanie: czy za, czy przeciw prezydentowi chce się

oświadczyć. Jakkolwiek bądź, dotąd przynajmniéj nie odpowiedział jenerał na delikatne zapytanie i jest jak był sfinxem nieodgadnionym przyszłości. Co gorsza, przez podsuwanie mu zapytania, stał się jenerał jeszcze wydatniejszą osobą w obecnych czasach. Nie dziw przeto, że Assemblée Nationale popierająca dyktaturę Changarniera, dziś głośniéj tryumfuje i ogłasza go, za najwyższego sędziego przyszłości Francyi.

Brak zwierzyny w tym roku okazał się także i we Francyi z tą tylko różnicą, że co u nas wytępiła zima, tam przeciwnie sieci. W jednym bowiem z departamentów odkryto, że niezmierna ilość ptastwa tylko tym sposobem wygubiona została. Zabójczy zwyczaj wyławiania mianowicie kuropatew siecią, prawie wszędzie się zakradł; jest to prawdziwa klęska tak dla myśliwych jako też i samego ptastwa. Dla zapobieżenia temu wielu z tamecznych właścicieli ziemskich wyznaczyło znaczne nagrody, za ujęcie lub wskazanie takich łowi-ptaszków.

Anglia.

Londyn, 20. Października. — Słowa papieża przy zamianowaniu kardynała Wisemana wyrzeczone spowodowały gazetę Times do zapowiedzenia, że wystąpi z opozycyą, gdyby księży katolickich w interesie papiestwa do Anglii wysłać miano. Niezbywa tam przytém na cierpkich uwagach względem słabości rządów papieskich we własnym kraju. Dziennik Globe zaś nieprzywięzuje do rzeczy téj żadnego znaczenia. — Według Globa Pinelli wyjechał z Rzymu, porozumiawszy się wprzódy z ministrem spraw zagranicznych i przekonawszy się, że dłuższe tamże przebywanie korzyści żadnéj nieprzyniesie. Pod czas odwiedzin dla pożegnania się z kardynałem Antonellim powiedział, iż ma nadzieję, że układy późniejsze pomyślniéj wypadną, skoro się tylko dwór rzymski dokładniéj przekona o nieużyteczności postępowania swego, przyczém ma opinią Europy całéj przeciw sobie. — Katolicy irlandscy widać niewyprowadzają z adresu synodalnego, dotyczącego tak nazwanych kolegiów bezbożnych, wniosku takiego, aby im korzystanie z tych zakładów miało być zakazaném. Według dziennika Evening Post immatrikulowało się w kolegium król. w Cork dnia 12. m. b. 47 studentów, którzy co do wyznania tak dzielą: 30 katolików, 12 anglikanów, 4 metodystów i 1 presbyterianin. Przed rokiem przy otwarciu kolegium wynosiła liczba wstępujących w ogóle 39, pomiętymi 20 katolików. Pomiędzy nowo przybyłymi studentami jest kilkunastu blisko spokrewnionych z księżmi, odznaczającymi się gorliwością i nabożnością. — Dwór przywdziewa żałobę aż do 10. Listopada z powodu śmierci królowéj belgijskiéj. — Dziennik Spectator zwraca na to uwagę, że królowa, jadąc z powrotem do Osborne, kilka godzin tylko zatrzymała się w Edynburgu i że przy téj sposobności w stolicy Szkocyi nie było żadnego przyjęcia publicznego u dworu. »Zachodzi tu pytanie, powiada ów dziennik, czy wstrzymywanie się takowe jest politycznem. Królowa zachowa swoją popularność dotychczasową, jak długo rząd dobry z pewną łatwością przystępu do blasku obecności królewskiéj łączyć się będzie. Trzymanie się zdala od ludu zniweczyło popularność niejednego monarchy, pomiędzy tymi kilku z familii królowéj Wiktoryi, i być może błąd ten najwięcéj przyczynił się do odjęcia Jerzemu IV. przychylności pomiędzy mieszkańcami. Lubo rzecz ta dosyć pospolitą wygląda, zasługuje jednak wciąż jeszcze na uwagę.« — Niema wątpliwości, że w tym względzie są zdania w Anglii bardzo podzielone.

Znajdujemy w dziennikach urzędowy wykaz na rok i ćwierćrocze, kończące się 10. Października. — Jest on bardzo zadawalniający; praca, konsumpcya i bogactwo uczyniły znakomite postępy i rok 1850. w całéj Europie niezbyt świetny, dla Anglii jest rokiem nadzwyczajnéj pomyślności. W porównaniu z rokiem 1849, dochód na rok 1850. podaje przewyżkę 16,136,875 fr.; jest to niemal potrójny wzrost przybutku zeszłorocznego. W wykazie przewyżki następne gałęzie przedstawiają się: podatek konsumpcyjny, cło, dobra koronne i tak zwane Assessed taxes. W dochodzie ze stępla znajdujemy umniejszenie. W ogłoszonym przez dzienniki angielskie wykazie, uderza szczególniéj, iż sam podatek konsumpcyjny przewyższył zeszłoroczny dochód z téj gałęzi o 13,279,650 fr. Rezultat ten jest największą pochwałą dla sir Roberta Peela i objawem dobrego bytu, który jest skutkiem jego reformy handlowéj.

Rzecz naturalna, że tych mianowicie przedmiotów zwiększyła się konsumpcya, od których podatek zmniejszono lub usunięto, jako to: wino, herbata, papier, mydło i inne artykuły zbytku lub pierwszéj potrzeby. Zasługuje także na uwagę wzrost dochodu od cła. Przedmioty pożywienia, jak np. mięso, jaja, masło, ser przybywają do Anglii ze wszystkich stron, podobnież zwierzęta żywe, których przywóz jest wolny od czasu reformy sir Roberta Peela.

Jedyne przedmioty, których wzrost w tym samym postępie się nie zwiększył, są: kawa, cukier, spirytus. Co się tyczy kawy, zmniejszenie to bardzo znaczne, dzieje się kosztem przewozu zagranicznego, a wyjaśnia postępem handlu cykoryi, mimo powszechnych i słusznych reklamacyi, jakie wywołuje szkaradna ta i niezdrowa mięszanina. Porównanie ostatniego ćwierćrocza z odpowiedniem, nie wykazuje tak szczęśliwych rezultatów i organa protekcyonistów uderzają zaraz na to zmniejszenie mało ważne i łatwe do wytłómaczenia. Ponieważ stępel ma być zniesiony z dnia 10. b. m. zatem w ostatnich czasach czekano z wszystkiemi umowami, które nie-cierpiały zwłoki, co sprawiło zmniejszenie 179,719 fr. Konsumpcya spirytusu zwiększona zeszłego roku w czasie cholery, powróciła do stanu normalnego, a zresztą wzrost téj konsumpcyi jest dowodem raczéj upadającego, niżeli wzmagającego się dobrego bytu ludności.

W tych dniach weszło w wykonanie nowe prawo stemplowe, które zmniejsza wielce opłaty od akt urzędowych, kontraktów itd. Wiele dokumentów wstrzymano w ostatnich tygodniach, czekając nowego prawa i dziś urzędnicy stemplowi nie mają dość rąk do stemplowania przedstawianych im akt, jakkolwiek liczbę biur powiększono, i jakkolwiek od 9éj rano do 9éj wieczorem pracują. W zeszłym tygodniu przyłożono 250,000 do 300,000 stempli.

Morning Chronicle ogłasza artykuł w językach angielskim, niemieckim i francuskim, o wystawie; czytamy w nim: »Prace około budynku wystawy postępują naprzód w sposób nader zadawalniający, i w ciągu bieżącego tygodnia fundamenta będą położone. Spodziewają się też, iż podstawy kolumn będą do téj pory ukończone. Kolumny składają się z części łączonych podobnie jak w teleskopach. Paxton, genialny architekt w obszerniéj mowie, mianéj w Derby, objawił nadzieję, że tak pod względem stosownego urządzenia i trwałości budynku, może dać najbardziéj zadawalniające zapewnienia. Budynek będzie bardzo widny, by jednak promienie słońca zbyt wielkiego gorąca nie zrządzały, równie jak dla ochrony okien od gradu, rozciągać będą przed nimi zasłony z płótna na namioty używanego.

Nadeszły tu już pierwsze przesyłki ze stałego lądu na wielką wystawę roku przyszłego; parostatek Neptun, przywiózł z St. Petersburga 98 pak. Aż do ukończenia gmachu na wystawę przeznaczonego przedmioty te zachowanemi będą w magazynach doku Katarzyny. Tenże sam parostatek przywiózł doniesienie, że równie wielki transport w krótce z St. Petersburga przysłanym tu zostanie. Damy londyńskie pod kierunkiem żony lorda majora wypracują na wystawę wielki dywan długości 30 stóp, szerokości 20 mający; liczyć on będzie 159 kwadratów. Inny dywan olbrzymich rozmiarów, ma być także wypracowanym przez damy pod kierunkiem pani Purcell. — W dniu 1. Grudnia urządzają w Cap wystawę wyrobów i płodów téj kolonii; przedmioty otrzymujące premia wysłanemi zostaną na wystawę londyńską. Komitet wygotował listę przedmiotów najstósowniejszych dla wystawy londyńskiéj, jak: wełna, pszenica, mąka, bawełna, indygo, nasiona oleiste, suszone owoce, drzewa kolonialne, wyprawione skóry, mineraly, strusie pióra, wosk roślinny, aloes, gumy, rośliny medyczne, modele wozów, pługów, narzędzi i przedmiotów przez kafrów używanych itd.

Hiszpania.

Madryt, 18. Października. — Minister wojny donosi okólnikiem wszystkim kapitanom jeneralnym o zwołaniu kortezów na dzień 31. Października i poleca im, aby senatorom i deputowanym paszporty potrzebne wydali. — Nowy jenerał kapitan Madrytu, Nozagarrey, przybył tu dnia 13. późno wieczorem. Mimo tego że przesilenie ministerstwa już przeszło, niepociągają do siebie papiery rządowe.

Włochy.

Turyn, d. 14. Października. — Kilkunastu deputowanych strony lewéj zgodziło się na obór prezesa izby, i kandydata ministeryalnego, Buoncampagni, na to przeznaczyli. Deputowany ten, jak z pewnością zaręczają, miał podobno w miejsce ministra Mameli, objąć tekę ministerstwa oświecenia publicznego; ale zmianę ową w ministerstwie odłożono podobno aż do chwili wybrania prezesa. — W Oneglia kapucyn jeden miał kazanie, w którem powstawał na rząd, i wzywał lud do powstania ku obronie religi. W skutek tego wytoczono mu proces kryminalny.

Genua, 15. Października. — Dziennik wychodzący tutaj, Catolico, potwierdza doniesienie dawniejsze, że Pinelli nie dobrowolnie Rzym opuścił, ale że mu paszport jego przysłano.

Liworno, d. 14. Października. — Parowe fregaty angielskie Spitful i Missisipi przypłynęły tu z Spezyi.

Z Florencyi donoszą pod 12 m. b., że tam umarł Rodrigo Paglieri, markiz z Villalba, par Sycylii, który z powodu udziału w parlamencie sycylijskim, niechcą się wystawić na prześladowania rządu neapolitańskiego, szukał w Florencyi przytułku.

Papież mocno podobno obrażony na postępowanie rządu piemontskiego przeciw arcybiskupom w Kagliari i Turynie. Jeżeli na ostatnią notę rządu papieskiego, która formalne ultimatum zawiera, nienastąpi odpowiedź zadowalniająca, wtedy rząd rzymski zerwie stosunki swoje z dworem piemontskim. Ponieważ oprócz tego przedmiot ten jest także duchownym, przeto kurya rzymska powinnaby ujrzeć się w konieczności rzucenia klątwy na władze piemontskie, które wyroki owe wyrzekły. W Florencyi wspominają znów o projekcie przywrócenia zakonu kawalerów maltańskich. Bawi tutaj podobno jakiś ajent dyplomatyczny, mający polecenie, zbierania we Włoszech członków do tego zakonu, który ma otrzymać organizacyą polityczno wojskową. Znany hrabia Orsini jest podobno głównym myśli téj agitatorem.

Rzym. — Na konsystorzu rzymskim z 30. Września, na którym tylu kardynałów mianowano, otrzymał także jako suffragan, biskupstwo in partibus ksiądz Dekowski w Chełmnie w Prusach zachodnich.

Austrya.

Wiedeń, d. 20 Października. — Gubernator cywilny i wojskowy Wiednia wydał, w skutek niedawno puszczonéj pogłoski o nakazanych ruchach wojska do Niemiec, rozporządzenie, aby dzienniki jedynie zawiadomienia urzędowe w tym względzie ogłaszały; redaktorowie wbrew temu postanowieniu działający poraz pierwszy i drugi ulegną karze pieniężnéj od 100 do 200 złotych, za trzecim zaś razem odejmie się im pozwolenie wydawania dziennika. W skutek śledztwa w tym względzie wytoczonego, został redaktor pisma Soldatenfreund i ajent Mayer na karę ustanowioną skazany. Podobnież rządowy ajent wojskowy Dembscher odebrał sobie życie wystrzałem z pistoletu. — Tymczasem inny korespondent tak zdarzenie owo opisuje. Ajent ministerstwa wojny Dembscher, chciał sobie życie odebrać, lecz kula tylko szczękę strzaskała i zęby powyrywała i w karku utknęła. Trzech sławnych doktorów nim się zajęło i ma nadzieję, iż go utrzyma przy życiu, gdyż miecz nie jest naruszonym. Podania względem powódów, jakie tego majętnego i na szacownem stanowisku żyjącego męża do tak gwałtownego kroku skłonić mogły, są tylko na domysłach uzasadnione, które częstokroć na śmieszność zakrawają. Najpodobniejszem do prawdy jest jednak, że ten nieszczęśliwy przez niektóre domy handlowe dał się użyć do celów giełdowych, a mianowicie powaga nazwiska jego udzielić miała do tego stopnia wiarogodności owej fałszywéj pogłosce, o wkroczeniu wojska cesarskiego do Bawaryi i Saksonii, iż na świat pieniężny padł po strach paniczny, przy którym w 48 godzinach miliony stracone zostały. Surowość ministra wojny, który na podstępy takowe okiem obojętnem patrzeć niepowinien, przestraszyły zapewne tak dalece Dembschera, iż zawcze śnie chwycił za pistolet. W najpomyślniejszym przypadku powinienby być oddany pod sąd wojenny za zatajenie broni. — Z strony austryackiéj spodziewają się z pewnością, że ratyfikacya pokoju z strony związku (jak pełnomocnicy frankfurtscy oświadczają) jest pierwszym krokiem, dla przygotowania zawierzytelnienia posła rossyjskiego przy bundestagu austryackim. Dla drugiego kroku każe wojskowa kancelarya centralna w Wiedniu kompletowania dokładne pułków uskuteczniać, oddziały żandarmeryi (dla bezpieczeństwa podczas nieobecności wojska) do zupełności doprowadzić, i na wszelkie nieprzewidziane wypadki wszystkie ważniejsze stanowiska wewnątz kraju wzmocnić. Nader ciężkim w tym względzie hamulcem jest brak pieniędzy, i dotkliwy stosunek z Sardynią. — Cesarz w przyszłym tygodniu z pewnością wyjedzie do Warszawy. Hr. Montecuculi uda się za kilka dni na posadę swoję do Włoch. Poseł pruski, hrabia Bernstorf znów tutaj przybył.

My Franciszek Józef I. itd. itd. itd. Na wniosek naszéj rady ministeryalnéj odnośnie do §. 87. konstytucyi państwa, postanowiliśmy i stanowiemy, że przy indemnizacyi kapitału we wszystkich zniesionych lub zamienić się mających stosunkach, w skutku przeprowadzenia uwolnienia gruntowego, według następujących zasad postępować należy:

§. 1. W każdym kraju koronnym ustanawia się osobny fundusz indemnizacyjny dla pokrycia indemnizacyi kapitału, we wszystkich stosunkach zniesionych lub znieść się mających, wskutku przeprowadzenia uwolnienia gruntowego.

§. 2. Fundusz ten powstanie: *a*) z wypłat, które obowiązani składać mają na mocy wydanych praw i przepisów oznaczających udział przypadający na nich w indemnizacyi dla uprawnionych do takowéj; *b*) z funduszów krajowych, które w pojedyńczych krajach koronnych przeznaczone są na rzecz wspomnionéj indemnizacyi; *c*) z doplat podatkowych i innych danin, które w różnych krajach koronnych w powyższym celu na drodze legalnéj rozpisane i ściągnięte zostaną; *d*) z summ przez skarb państwa na wykonanie uwolnienia gruntowego forszusowanych; *e*) z summ które skarb państwa płacić ma do funduszu indemnizacyjnego wskutek indemnizacyi bezpośrednio go tyczącéj, za niektóre rodzaje należytości ze zmiany wypływających.

§. 3. Przy wypłacie indemnizacyi za zniesione powinności urbaryalne i dziesięcinne, ważność praw wierzycieli hipotecznych ma być w sposób obecnem rozporządzeniem przepisany, uznana i zastrzeżona.

§. 4. W miarę jak postępować będzie przyznawanie kapitałów indemnizacyjnych i reluicyjnych, z zastrzeżeniem terminu sześćdziesięciodniowego do zgłaszania się z innemi pretensyami, wzywani być mają przez instancye realne dóbr, z któremi wiąże się prawo do powinności zniesionych lub zamienić się mających, wszyscy, którym służy prawo hipoteczne na dobrach, a to dla objaśnienia krajowo ministeryalnych komisyi uwolnienia gruntowego.

§. 5. Po upływie terminu do zgłaszania się zakreślonego, wyznaczonym zostanie dzień zebrania, na które to posiedzenie zaproszeni być mają: właściciele dóbr, wszyscy którzy się z pretensyami zgłosili, i reprezentant funduszu indemnizacyjnego, z tém nadmieniem: że ktoby z zawezwanych, mimo doręczonego mu przed zebraniem wezwania, sam albo przez pełnomocnika stawić się zaniechał, poczytany będzie jako zgadzający się z większością obecnych.

Na tém zebraniu, sąd starać się będzie o przyprowadzenie do zgody wszystkie stawiające strony co do pytania: które pretensye odnosić się do przypadającego wynagrodzenia, a które na dobrach pozostać mają.

§. 6. Jeżeli takowa zgoda nastąpi, będzie miała moc obowiązującą sądowego kompromisu.

§. 7. Jeżeli dobrowolna zgoda nienastąpi, sąd po wysłuchaniu wszystkich stron, orzecze — które pretentye odnosić się mają do kapitału indemnizacyjnego, a które na gruncie pozostaną.

§. 8. Przy tém orzeczeniu służyć będzie za zasadę, że pretensye ciążące na realności, a które z natury ciężyć na gruncie niekoniecznie muszą, o ile te niższe są od kapitału indemnizacyi za pozostałe stosunki, albo tymże wyrównywają, do niéj przekazane być mają, aby tym sposobem grunt ile możności jak najwięcéj od obciążenia hipotecznego uwolnić.

§. 9. Jeżeli długi przewyższają summę należnéj indemnizacyi, pozostawione z nich będą na gruncie te, które mają w hypotece pierwszeństwo, a to w ilości w jakiéj massa długów hypotecznych summę indemnizacyi przewyższa.

§. 10. Jeżeli ogólna summa wspomnionych długów jest tak znaczną, że przewyżka którą kapitał indemnizacyjny przenosi wartość procentu, odliczywszy z niéj pozostałe ciężary, o $\frac{2}{3}$ części przechodzi; wtedy rozdział długów w następującym porządku odbywać się winien: *a*) mają pozostać na gruncie pretensye, w najkorzystniejszéj pozycyi stojące, aż do wysokości dwóch trzecich części jego wartości; *b*) pretensye bezpośrednio w pierwszeństwie hypotecznem po powyższych idące, przechodzą na kapitał należącéj się indemnizacyi aż do jego wyczerpania; *c*) resztujące pretensye hypoteczne, w kapitale indemnizacyjnym pomieścić się nie dające, pozostają na gruncie stósownie do właściwego pierwszeństwa, i po wyłączeniu pretensyi oznaczonych pod *b*), posuwają się szeregiem w hypotece po pretensyach oznaczonych pod *a*);

§. 11. W przypadkach o których mowa w §§. 9 i 10. pozostawia się wszakże wierzycielom zajmującym korzystniejsze miejsce w hypotece od tych, którzy poślednieje zajmują, wybór, czyli chcą z pretensyami swemi całkowicie lub częściowo na gruncie pozostać, czy też takowe przenieść na kapitał indemnizacyjny.

§. 12. W razie przekazania hipotecznych długów na kapitał indemnizacyjny, wliczone być mają zaległe procenta, o ile im służy jednakowa z kapitałem pozycya.

§. 13. Pretensye przekazane na kapitał indemnizacyi wykreślają się z hypotek dóbr, a natomiast przenoszą do ksiąg publicznych, które przy władzy zawiadującéj funduszem indemnizacyjnym sporządzone zostaną.

Właściciel dóbr przestaje tém samem być dłużnikiem przekazanych wierzytelności, a fundusz indemnizacyi przejmuje obowiązki dotychczasowego dłużnika.

§. 14. Jeżeli w pretensyi, na którą by wypadała koléj przejścia na kapitał indemnizacyjny według niniejszych zasad, likwidacya albo jéj wielkość są przedmiotem sporu, wtedy sąd przedewszystkiem starać się będzie o przyprowadzenie do zgody stron spornych. Wrazie gdyby się to nieudało pretensya lub jéj wysokość w sporze będąca, przekazuje się tymczasowo do kapitału indemnizacyjnego z zastrzeżeniem następnego jéj z tegoż wyniesienia, a stronom pozostawia się wolność oddania sporu pod rozstrzygnięcie na zwykłéj drodze prawnéj. W razie takiéj osobnéj procedury, o ile ona uzasadnia zmianę w pierwotnie wypowiedzianém przekazaniu pretensyj do kapitału indemnizacyjnego, takowa zmiana będzie późniéj orzeczoną sądownie w skutek rozpoczętego processu przez strony interesowane.

§. 15. Każdemu, kto w prawie swojém uważa się za pokrzywdzonego w przedmiocie przekazania długów do kapitału indemnizacyjnego, służy naprzeciw wyrokom sądu prawo odwołania się do sądu wyższego, a w ogólności możność rozpoczęcia kroków prawnych zwykłych w razie sądowego przekazania długów hypotecznych do ceny kupna sądowo sprzedanéj realności, i w razie oznaczenia pierwszeństwa między hypotecznemi długami.

§. 16. Osobne rozporządzenia oznaczą ile możności jak najprostszą i jak najkrótszą i jak najkrótszą procedurę władz sądowych realnych, przy czynnościach urzędowych na zasadzie tego patentu przedsiębrać się mających.

Podobnież osobne rozporządzenia oznaczą proste i stałe zasady do oznaczenia wartości dóbr, jak tego stosunki prowincyi pojedyńczych wymagają.

§. 17. Summa kapitału indemnizacyjnego, o ile ta przez przejęcie długów hipotecznych wierzyciela wyczerpniętą niezostanie, stanowić będzie tegoż bezpośrednią pretensyą do kapitału indemnizacyjnego.

§. 18. Wystawionie zostaną obligacye (Schuldverschreibungen) w imieniu funduszu indemnizacyjnego, tak na długi przejęte przez tenże fundusz, jako też na kapitały bezpośrednio właścicielom gruntowym przynależne. Obligacye będą używały wszelkich korzyści papierów skarbowych.

§. 19. Pretensyom przez obligacye przyznanym albo przyjętym na fundusz indemnizacyjny, służyć mają za hipotekę: *a*) powinności do płacenia przytoczone w §. pod *a*) i realności, na których takowe ciążą; *b*) fundusze krajowe tamże pod *b*) wzmiankowane, a przeznaczone na rzecz indemnizacyi; *c*) kraj koronny, na którym cięży powinność indemnizacyi.

§. 20. Oprócz tego za dług każdego kraju koronnego ręczy całe państwo.

§. 21. Obligacyom przyznaje się procent pięć od sta, o ile się te nie tyczą pretensyi przeniesiouych na fundusz indemnizacyjny z dóbr, na których były takowe zapisane z mniejszą procentową stopą.

§. 22. Osobne rozporządzenie poda plan amortyzacyi, według któ-

rego wypłata summ kapitałowych z funduszu indemnizacyjnego nastąpi, niemniéj sposób, w jaki względem niego niego obowiązany uiszczać się ma z ciążącéj nań wypłaty kapitałów.

§. 23. Zasady te wprowadzone zostaną natychmiast w wykonanie w krajach koronnych, w których rozporządzenia tyczące się przeprowadzenia gruntowego, obecnie wydane zostały, z wyjątkiem Tyrolu i Voralberg. Co do tych zaś krajów koronnych, w których to jeszcze nie nastąpiło, bliżéj oznaczone zostaną stosunki przy wydaniu rozporządzeń o uwolnieniu gruntowém.

Zastósowanie tychże co do sprawy uwolnienia gruntowego w Tyrolu i Voralbergu, zostawia się do osobnego postanowienia.

§. 24. Ministrom Naszym Spraw Wewnętrznych, Skarbu i Sprawiedliwości poleconem zostanie wykonanie tego patentu.

Dan w Naszéj cesarskiéj stolicy i rezydencyi Wiedniu, dwudziestego piątego Września tysiąc ośmset pięćdziesiątego roku, drugiego Panowania Naszego. FRANCISZEK JÓZEF.

Schwarzenberg. Krauss. Bach. Thinnfeld. Thun. Schmerling.

— Według wiarogodnych podań, przedłożono ministestwu wnioski tyczące się założenia banków przemysłowych dla wspierania pomniejszych rękodzielników we wszystkich większych miastach. Wnioski te zostały wzięte pod rozbiór.

Ministeryum rólnictwa rozbiera kwestyą, w jaki sposób na przyszłość rozdział pastwisk gminnych ma się odbywać. Następujące pytania w tym przedmiocie przesłane były namiestnictwom do wyjaśnienia i opinii: czyli przy rozdziale pastwisk wedle dotychczasowego trybu ukazują się lub póżniéj ukazywać mogą jakie trudności, i na jakich zasadach mają się nadal podobne działy odbywać.

Berno, dn. 13. Października. — Z 52 gmin żydowskich w Morawie, 27 połączyło się z pobliskiemi chrześciańskiemi gminami, 23 uorganizowało się oddzielnie, a we dwóch kwestya podziału nie została jeszcze rozstrzygniętą.

Peszt, dn. 10. Października. — Niedawno temu dwóch uzbrojonych żandarmów weszło do mieszkania poety Mikołaja Szemere w Zemplinie i zabrało mu parę strzelb staroświeckich, nieużytecznych już wcale, a które jako 300letni zabytek miały dla niego archeologiczną wartość. Szemere zażądał od nich sądowego upoważnienia do czynienia zaboru, czego oczywiście nie posiadali, a gdy im powinności ich i zakres działania przypomniał, chcieli go związać; ale im się oparł siłą. Dał się jednak aresztować, a odprowadzony do Gönz został przed sądem wojennym w Koszycach i po odsiedzenia półtoratygodnia uwolniony, żandarmi zaś na inne miejsce przeniesieni zostali.

W tych dniach pogłoska chodziła po Peszcie o zanominowaniu księcia Pawła Esterhazy namiestnikiem Węgier, a Ładysława Szögyényi jego zastępcą. Te ciągle krzyżujące się i najrozmaitsze wieści dziś tę, jutro inną naznaczające osobę na ten wysoki urząd, dowodzą najlepiéj trudności wyboru i drażliwości położenia. Kraj wycieńczający skołatany wojną, podzielony jeszcze na stronnictwa polityczne i narodowości ogromnych wymaga zdolności; i bynajmniéj nie dziwi nas owa zwłoka w stanowczém zamianowaniu naczelnika najobszerniejszego kraju koronnego.

Czytamy w **Lloydzie**: W Tryeście uskarzają się na brak monety zdawkowéj. Takowy coraz bardziéj z każdym dniem czuć się daje, a od mówienie przyjęcia podartych, brudnych i nieczytelnych połówek, 6 i 10 krajcarowych staje się nie raz powodem do zajść, które tém pożądańszą czynią porządną monetę zdawkową w miejsce dzisiejszéj obrazę wzbudzającéj. Dzicy w głębi Afryki, słusznie twierdzi pisemko Diavoletto, mają przynajmniéj kamyki lub szklane paciorki, służące im wygodnie do wymiany: my w konstytucyjnéj Austryi mamy poprzestać na wątłym i poszarpanym papierze.

Linz, 11. Października. — Korrespondent gazety preszburgskiéj donosi o nieporozumieniach jakie tu zaszły między władzą gminną i komendą wojskową. Komendant przesłał burmistrzowi pismo, w którym czyni mu zarzuty, że dziennik gminy przeciw wojskom cesarskim wciąż występuje w szranki, że jeden batalion gwardyi narodowéj przy obchodzie rocznicy konstytucyi nie austryacką ale niemiecką niósł chorągiew, że przy odbieraniu przysięgi od burmistrza, radzie gminnéj nie zaś cesarzowi zawołano wiwat, i że wreszcie nie powitano wchodzącego batalionu pułku Wohlgemuth. Lubo burmistrz usprawiedliwiał się, że dziennik ten nie jest organem rady gminnéj, że wiwaty wołano, ale jemu nie wypadało naprzód głosu podnosić jako urzędnikowi potwierdzonemu, że o przybyciu batalionu, nie był zawiadomionym, i że nie zna prawa rzucającego anathema na niemiecką chorągiew, gdy nią i cesarz Ferdynand sam powiewał, i lubo szanuje on farby austryackie nadewszystko, nie wyrzeka się przecież niemieckich uczuć. Skutki tego pierwszego nieporozumienia czuć się już dały, gdy przypadkowy strzał zaalarmował wojsko, i takowe otoczyło dom podejrzany z którego strzał miał wypaść i śledziło sprawcę. Okazało się jednak, iż nie w tym domu, ale w koszarach strzelono, a miasto uskarza się o nadużycie praw zasadniczych i samowolne działanie wojskowéj władzy.

Praga, d. 18. Października. — W tych miesiącach ukończono regulacyą pomiędzy Czechami a Szląskiem pruskim i hrabstwem Glacu. Godną dowiedzenia się rzeczą jest, że układy w tym względzie już w początku drugiéj połowy zeszłego wieku się rozpoczęły. W roku 1874. stanęła już ugoda zobopólna oznaczenia granicy, lecz okoliczności czasu niedozwoliły jéj wykonania. Dopiero w r. 1841. rejencya wrocławska i lignicka wniosły na drodze poselskiéj o komisyjne uregulowanie granicy Szląska z powiatami bunclowskim, bidszowskim i königgratzkim. W roku 1843. utworzono komisyą w celu uregulowania granicy ze względu na układy obojętne w układach pokoju w Wrocławiu z 28. Lipca 1742. Latem roku 1844. zebrała się wspólna komisya rządowa, która teraz właśnie zdanie swoje ukończyła. Granica kraju czeskiego, od Grolicher Schneeberg po czawszy, aż do punktu, gdzie się czesko-saska granica zaczyna jest teraz dokładnie wytknięta i kamieniami granicznemi oznaczona.

Tutejszy sąd wojenny skazał świeżo trzech pisarzy i redaktorów: Dra Gablera na 14-dniowy areszt u profosa i 100 złr., Kratschmera na 14-dniowy, a Mosera na 6-tygodniowy areszt.

Tutejsze dzienniki podają wyrok sądu wojennego na Józefa Rzechaczek z Pragi, 17 letniego zecera, skazanego za czynny opór przeciw straży policyjnéj na 4 miesiące aresztu w kajdanach, zaostrzonego dwukrotnym postem o chlebie i wodzie co tydzień.

G a l i c y a.

Tarnów, dnia 16. Października. — Dnia dzisiejszego przybył Dunajcem statek parowy **Kraków** aż do samego mostu. Mnóstwo mieszkańców Tarnowa udało się na brzegi Dunajca, ażeby powitać ten pierwszy w naszéj okolicy i rzece statek parowy, któren znalazł na Dunajcu wszędzie wodę dostarczającą, i bez najmniejszéj trudności aż do samego mostu pod Tarnowem dopłynąć mógł.

Niema wątpliwości, że się żegluga statkami parowemi na Wiśle, Dunajcu i Sanie wkrótce rozwinie, i handel i przemysł w Galicyi w ruch wprowadzi; gdyż jedna z najważniejszych przeszkód handlu produktami galicyjskiemi jest i była dotąd drogość frachtu i złe drogi, tak, że Galicya swoje produkta tylko wtedy za granice wyprowadzać i konkurencyą wytrzymać mogła, jeżeli cena tych produktów za granicą bardzo podrożała, z któréj drożyzny Galicya i tak nie wiele mogła skorzystać, bo koszta trnnsportu były bardzo znaczne.

Oprócz tego spodziewać się należy, że cały tranzitowy handel do Lwowa, Brodów, Czerniowic, Jass itd. zwróci się na Kraków, a ztamtąd wisłą i sanem do Jarosławia i Przemyśla.

Oby tylko ministeryum to przedsięwzięcie wzięło pod uwagę, takowe wspierać zechciało, a przez budowę gościńców w Galicyi komunikacye wewnątrz kraju ułatwić raczyło.

Po południu odpłynął statek przy ogłosie wystrzałów z moździeży i muzyce napowrót do Wisły, i ma się udać sanem aż do Jarosławia, a jeżeli być może, do Przemyśla.

CENY TARGOWE
w mieście Poznaniu.

	Dn. 25. Października 1850. r. od tal.	sgr.	fn.	do tal.	sgr.	fn.
Pszenicy, szefel	1	23	4	2	—	—
Żyta, szefel	1	7	9	1	12	3
Jęczmienia, szefel	1	1	1	1	5	7
Owsa, szefel	—	20	—	—	22	3
Tatarki, szefel	—	26	8	1	1	1
Grochu, szefel	2	2	3	2	2	3
Ziemniaków, szefel	—	12	—	—	14	—
Siana, centnar	—	20	—	—	25	—
Słomy, kopa	5	—	—	6	—	—
Masła, garniec	1	20	—	1	25	—
Spiritusu (beczka 120 kw.) 80 % Trall.	13	12	6	13	15	—